

MİLLETLERARASI JEOLJİ KONGRELERİ VE TÜRKİYE
KEMAL ERGUVANLI

Dünyanın muhtelif yerlerinde, jeolojiyi alâkadar eden ne gibi çalışmalar yapıldığını, bunlardan jeolog ve mühendislerin ne gibi neticeler çıkardıklarını ortaya koymak ve elde edilen neticelerden bütün meslekdaşları haberdar kılmak maksadiyle milletlerarası jeoloji kongreleri yapılması fikri ilk defa 1876 yılında Amerikada doğmuş ve bu işin tahakkuk ettirilmesi için de James Hall'in reisiği altında 9 kişiden ibaret bir kongre tertip komitesi kurulmuştur. Bu komite, Milletlerarası I. Jeoloji Kongresinin 1878 yılında Paris'te toplanmasına karar vermiştir.

Bu yazımızda jeoloji kongrelerinin şimdiye kadar nerelerde yapıldığı, iştirâk edenlerin miktarı, Türkiyenin hangilerine iştirâk ettiği ve dolayısıyla Türkiyede jeolojiye karşı artan ilgi rakamlarla gösterilecektir.

Umumiyetle 3 (bazan 4) yıl ara ile yapılan bu kongreler yalnız I. ve II. Dünya Savaşları sırasında 9 - 10 yıl fasılalarla yapılmıştır.

İlişik tabloda kongrelere ait bilgiler rakamlarla gösterilmiştir.

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı veçhile Türkiyeden ilk defa, 1910 yılında İsveç'te toplanan, XI. Milletlerarası Jeoloji Kongresi'ne, Dârülfünûn Fen Medresesi Müdürü ve ilmitabakatülârz muallimi Doktor Mazhar Hüsni iştirâk etmiştir. Bundan evvelki kongrelere kimse iştirak etmemiş, yalnız 1903 yılında Viyana'da toplananda, Toula (1,2) ve Bukowski (3) tarafından, Anadolu ile Balkan yarımadası jeolojisinin hülâsaları tebliğ edilmiştir.

-
- (1) Toula, Fr: Der gegen waertige stand der geologi schen erforschung der Balkanhalbinsel und dcs Orients. C. R. Congr. Geol. Inter. IX. S: 175-184. 1903, 1904 Wien.
  - (2) " : Übersicht über die geologischen literatür der Balkan halbinsel, der Archipels und der Halbinsel Anatolien Syriens und Palaestinas C. R. Congr. Geol. Inter. IX. Say: 185-330. 1903 Wien (Bu listede 1314 travayın ismi vardır).
  - (3) Bukowski, G: Neue Fortschritte in der Kenntnis der stratigraphie von Kleinasien. Cong. Geol. Inter. C. R. XI. S: 393-426. 1903-1904 Wien.

1922 yılında Brükselde toplanan kongrede Arabu Batı Anadolu'da yapılan yeni araştırmalar hakkında ve G. C. Georgalas da İmroz adası hakkında birer kominike yapmışlardır (4, 4a).

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, 1926 yılında İspanyada toplanan XIV. Jeoloji Kongresine İstanbul Dârülfünûnunu temsilen Ahmet Malik (Sayar) iştirâk etmiştir ve bir oturumda başkanlık yapmıştır. 1930 dan sonra memleketimizde jeolojinin önemi anlaşılmağa başlanmış ve bu ilme karşı rağbet artmıştır. 1937 de Moskova'da toplanan XVII. Jeoloji Kongresine Reşit Gencer (M. T. A.), H. N. Pamir (İst. Üniversitesi), Bedri Bekiroğlu (Etibank) iştirak etmiş ve Şimalî Anadolu kömür havzasının jeolojisi ile Anadolu linyitleri hakkında M. T. A. tarafından iki kominike yapılmıştır (5,6). Bu tarihten sonra, yurdumuzda jeolojinin daha fazla rağbet gördüğünü jeologların çoğalmaya başladığını ve 1948 yılında Londra'da toplanan XVIII. Milletlerarası Jeoloji Kongresine Türkiyeden sekiz kişi (Blumenthal, Egeran, de Loczy, Taşman, Ünsalaner (M. T. A.), MacCallien (Ankara Üniversitesi), Pamir (İstanbul Üniversitesi), Sayar (İst. Teknik Üniversitesi) 'in iştirâk ettiğini ve Türkiye hakkında beş kominike yapılmış olduğunu görüyoruz (7 — 11).

Yukarıki izahattan ve rakamlardan Türkiyede artık jeolojinin öneminin anlaşılmiş olduğunu ve icap eden alâkanın gösterilmeye başlandığını ve gündün güne rağbetin arttığını anlamaktayız.

-
- (4) Arabu, N.: Les nouvelles recherches sur l'ouest de l'Asie Mineure.
Congr. Geol. inter. XIII. Belgique 1922. C. R. Say : 1097 - 1110.
1925 Belgique. Fas. Ü.
- (4a) Georgalas, G. C.: Sur la structure de l'Egée du Nord. Observations stratigraphiques sur l'Île d'Imbros. Congr. Geol. Inter. XIII, Belgique 1922, C. R. S : 1539 - 43, Fas. II.
- (5) Quelques problèmes géologiques importants du bassin houiller du Nord de l'Anatolie. M. T. A. 1937 Ankara.
- (6) Nouvelles données sur la lignite d'Asie Mineure. M. T. A. 1937 Ankara.
- (7) Blumentahl, M.: Sur l'inconstance du deiettement tectonique dans la zone orogénique Anatolienne.

1952 yılında Cezayir'de toplanacak olan XIX. Milletlerarası Jeoloji Kongresine iştirâk edecek delege ve şahısların çoğalacağını ümit eder, memleketimiz hakkında yapılacak orijinal birçok etüdlerin kongreye sunulmasını temenni ederiz.

-
- (8) McCallien, W. J. - Tokay, M.: Sédimentation phenomena of the Cretaceous of the Black Sea region between Zonguldak and Ereğli, Asia Minor.
  - (9) Pamir, H. N. : Tremblements de terre de l'Anatolie septentrionale.
  - (10) Taşman, C. E. : The stratigraphy of the Alexandretta gulf Basin.
  - (11) Dijkstra, S. J. : Megaspores of the Türkish carboniferous and their stratigraphical value.
  - (12) Lahn, E. : Tertip komitesine (Géologie et activité sismique en Turquie "Présentation de la nouvelle carte sismomogique de la Turquie" adlı) bir kominike yapacağını bildirmişse de maalesef kendi gidememiştir.

Kongrenin Toplandığı				İştirâk Eden			
Oturum	Sene	Memleket	Şehir	Millet	Şahıs	Delege	Türkiyeden
I.	1878	Fransa	Paris	23	310	7	
II.	1881	İtalya	Bologne	22	224	15	
III.	1885	Almanya	Berlin	22	262	13	
IV.	1888	İngiltere	Londra	25	422	37	
V.	1891	B. Amerika	Vaşington	26	251	30	
VI.	1894	İsviçre	Zürih	20	273	14	
VII.	1897	Rusya	St. Petersburg	27	704	121	
VIII.	1900	Fransa	Paris	30	461	61	
IX.	1903	Avusturya	Viyana	31	393	42	
X.	1906	Meksika	Meksiko	34	321	52	
XI.	1910	İsveç	Stokholm	36	625	175	1
XII.	1913	Kanada	Toronto	49	467	362	
XIII.	1922	Belçika	Brüksel	38	321	123	
XIV.	1926	İspanya	Madrid	52	722	277	1
XV.	1929	C. Afrika	Pratoira	49	650	220	
XVI.	1933	B. Amerika	Vaşington	50	750	280	
XVII.	1937	Rusya	Moskova	50	780	250	3
XVIII.	1948	İngiltere	Londra	75	1700	443	8